

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznikih, ter večja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrta leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrta leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrta leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrta leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejeman za četrta leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Volilni shod v Postojni

13. julija 1873.

Notranjska Kranjska od nekdanj sloveča zavoljo svojih iskrenih rodoljubov, pokazala je dne 13. julija pri volilnem shodu v Postojni, da je nepremakljivo narodna, pa tudi navdušena za svobodne ideje ter mračnjaštvu protivna.

Pri shodu so bili zastopani po županih ali drugih upljivih možeh Vrhnika, Logatec, Idrija, Planina, Cerknica, Begnje, Dolenja vas, Obloke, Lož, Stari trg, Pudol, Postojna, Matejna vas, Sv. Peter, Zagorje, Ilirska Bistrica, Razdrto, Ipava, Sv. Mihael, Slap, Senožeče, Sevšček, Ubeljsko. Bilo je navzočih tudi nekoliko duhovnikov.

Po 5. uri popoldne so se zbrali gg. volilci v dvorani g. Lavrenčiča.

G. Franjo Hren, veliki posestnik iz Bégunj, pozdravi v imenu osnovalnega odbora navzočne in se zahvali za obilno udeležitev pri denšnjem shodu. Da se zbor vrši v parlamentarnem redu, nasvetuje, da se voli predsednik; on predlaga za predsednika g. dr. J. Vošnjaka, kateri je na osebno vabilo osnovalnega odbora prišel k shodu.

Zbor pritrdi z živahnimi živioklici. Predno g. dr. Vošnjak prevzame predsedništvo, prosi g. Hrena, naj da glasovati, ker si morebiti nekateri gospodje družega predsednika žele. Pri glasovanju se pokaže, da je izmed 70 navzočih bilo samo 5 nasprotnih.

G. dr. Vošnjak kot predsednik zbora poudarja v kratkih besedah imenitnost volitev za državni zbor. Notranjska kmetska skupina ima enega poslanca voliti: K tej skupini spadajo okraj Postojna, Vipava, Ilirska Bistrica in Senožeče z volilnim me-

stom Postojna; Planina, Lož in Idrija z volilnim mestom Planina. Dalje volijo notranjska mesta z gorenjskimi skupaj tudi enega poslanca. Prva točka dnevnega reda je kandidatura v kmetski volilni skupini.

Za besedo se oglasi g. Anton Krašovec v Dolenji vasi in pravi: Ne bodem rabil veliko besedi. Vsi poznate moža, katerega hočem priporočati za našega kandidata. On ima vse lastnosti, katere moramo terjati od svojega poslanca in ta mož je g. dr. Razlag (živio!) On dela veliko let za blagor slovenskega naroda na vsakem polji, na duševnem in materialnem. V poslednjem času se je sicer nekako odtegnil političnemu delovanju, pa temu so krive nam vsem znane nepravilike. „Novice“ in izvrševalni odbor g. dr. Razlaga nikjer ne priporočajo za kandidata in nemamo upanja da bi ga priporočali (žalibože!); in če bi ga, postavili bi ga tam, kjer bi propal. Zato si ga hočemo mi izbrati za svojega poslanca. Kot svobodni volilci lahko to storimo; mi volimo tistega, katerega mi hočemo. (Dobro!)

G. Koren iz Planine: Jaz nič nimam zoper dr. Razlaga, toda ne morem, da mu grofa Hohenwarta naprej ne postavim, katerega smo lani poslali zaupnico. Zato priporočam grofa Hohenwarta za kandidata.

G. župnik Mlakar iz Zagorja se strinja s tem, kar je g. Koren govoril in je prepričan, da bode Hohenwart delal v našem smislu. On bo ostal federalist. Če federalizem zmaga, dobomo historične pravice in tudi, kar si želimo za našo narodnost.

G. Franjo Hren je zoper kandidaturo grofa Hohenwarta. Mi ne bomo Nemca volili, ampak moža naše krvi. Grof Hohenwart bi bil kot minister lahko kaj storil za Slo-

vence, pa se nij briga za nas. Zaupnica mu je res bila poslana, pa le kot federalističnemu ministru; nikoli pa nijmo mislili, ga izvoliti za svojega poslanca.

G. Zelen, župan iz Senožeč ne taji dobrih lastnosti Razlagovih; da pa je prišel v goščavo, je on sam kriv. Zagovarjal je človeka, kateri je prišel na Kranjsko naš kruh jest, pa je najhujši sovražnik našega naroda. Razlag je v nemškem jeziku govoril v deželni zboru, kar je vsakega narodnjaka razžalilo. V poslednjem deželni zboru pa je celo nasprotoval adresi do cesarja. Šolmajerja je Razlag ven vrgel, da nij v deželni komisiji za vrnanje davka, ker je Razlag s Svetcem proti Šolmajerju glasoval za nemškutarja. Kar grofa Hohenwarta zadeva, mora se misliti, da je bil uradnik in da ne kaže uradnika voliti. Pa Hohenwart je vrgel piškavo ministerstvo in nemškutarijo bičal, dokler nij padel. Hohenwart je tisti mož, ki ima še boljše lastnosti (klici: Saj ne volimo ministra!) On je na Kranjskem rojen. Končno reče g. Zelen, da bi ne volili niti Razlaga, niti Hohenwarta, ampak enega iz našega kraja, iz naše volilne skupine. (Klici: Vas? kaj ne?) Če ne najdete drugega, bi tudi jaz bil dober. (Smeje.)

G. Krašovec brani dr. Razlaga. Če je enkrat nemški govoril v deželni zboru, je bil to poseben slučaj, ki se ne bode več povrnil. V komisiji za vrnanje zemljiškega davka je R. najmarljivejše delal in storil, da so se vrnili operati okrajnim komisijom, ker so cenitve previsoke. R. je vselej bil za narodni program; a Hohenwart je že leta 1867 kot deželni glavar na Koroškem pokazal, koliko mu je za naše narodne pravice.

G. Jelovšek iz Vrhnike je za Hohen-

Listek.

Meta Holdenis.

(Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez.)

Poslovenil Dav. Hostnik.

Prvi del.

II.

(8. nadaljevanje.)

Budalosti modrih ljudij so neumnežem najboljša učilnica. Razgovori z gospodom Mauserrom so odprli mojemu duhu razgled v več stvari, njegova nepremišljenost mi je bila povod najzdravejših preudarkov. Izprevidel sem, da se v življenju včasih umetelnik bolje vé obnašati, nego diplomat. Dozdaj sem bil v oblasti domišljij; namah pa jim pokaže moja volja zapovedujoč obraz, ter jim poglavarški govori: Tak-le je bil Ludovik XIV., ko je ostrožen, z bičem v roci, parlament silil v ograjo pameti. Koncem zime zapustim Draždane, obljubovaje si, da se vrnem še

kedaj. To je mesto, koje ljubim, in kjer sem pustil dosta dobrih prijateljev. Takoj po vrnitvi v Pariz pišem strijeu Gedeonu, naj si išče družega sina in dediča; potem se podam proti Italiji, da se nekaj časa pomudim v Beaune-u, kjer ostanem dva dni pri očetu. Ravnal je z menoj po otročje, a ko vidi, kako imam nabito listnico, zrastejo mu oči, in ne more se zdržati, da bi me ne opomnil na točnost svoje vesti. Očetje godrnjači so res modra naprava; človeku, ki je vedno doma jedel bel kruh, bode se kruh tujčev vedno grenek zdel.

Gospod Mauserre je dobro zadel, da se je ustanovil v Florenci. Za sanjarje je to najbolj tolerantno mesto na svetu, najbolj gostoljubno nepostavnim situacijam, — tukaj istinito vladati še prijetnost in miloba Dekameranova. Našel sem popotna goloba ravno v veselji medenih tednov. No proročeval sem bolje, nego sem mislil. — Soprug se nij zmenil za njeno stvar, prilizovanje

žuganje, obljube, — vse je bilo zastoj. Ta trmoglav Menelavs je sklenil trdno, da ne bo terjal zakonske ločitve; a tudi se nij zmenil, da bi nazaj dobil suprugo; dosta mu je bilo, da jo je oviral poročiti se s Parisom. — Kakor se mu zdi, reče gospod Mauserre, da bi bila srečna — tega sigurno ne more braniti. — Slika gospe N. . . , koja z vašim privoljenjem zanaprej čem zvati gospo Mauserre-ovo, začel sem urno delati, pa jo tudi, ne da bi se bahal, srečno dovršil. Imela je v Salonu neprenehljiv vspeh: rekomandacijo, bogatstvo, ime — vse to sem dolžan njej; a priznati moram, da je imela divna lepota vzgledova večjo zaslugo pri tem vspehu, nego zmožnost umetelnikova.

Da bi bolje zadel lepoto tega vzgleda, sprijateljim se z njim. Povedal sem vam uže, da je bila olika gospe Mauserre-ove zelo plitva; ta gospa je bila menda njiva, ki akoprām menda obdelovana, nij bila izdatno rodovitna. Pisava jej je bila prav bizarna; či-

wartovo kandidaturo. Da so se tarife okrajnim komisijonom vrnila, storil je g. Pajk.

G. dr. Rojic iz Vipave. Ako si izberemo poslanca, moramo pred vsem na to gledati, da bode tak mož, ki bode za nas delal. Hohenwart je dal fundamentalne članke Čehom, a v teh o Slovencih nij govora. Fundamentalni članki bi samo Čehom na korist bili. Dalje misli govornik, da bi si ne izbirali poslancev iz hvaležnosti, ker so kedaj kaj storili, ako ne vemo, da bodo tudi znanprej delavni. Govornik nij za Hohenwarta, pa bi tudi za dr. Razlaga ne mogel glasovati, dokler ne ve, da bode dr. Razlag delal v smislu našega narodnega programa in svobodnjaških načel.

Še poprime besedo z dovoljenjem zbora g. dr. Vošnjak in navede nekatera dejanja iz Hohenwartovega ministirovanja, katera kažejo, da Hohenwart nij maral za Slovence in njihove narodne pravice.

S tem je debata končana. Predsednik bere pismo, katero so poslali župani kmetiskih občin idrijskega okraja, ki nijso mogli sami priti k shodu, pa izrekajo željo, da naj bi se dr. Razlag postavil za kandidata. Dalje piše g. Lavrenčič, ki je v opravi moral odpotovati, da priporoča grof Hohenwartovo kandidaturo za kmetijske občine; za mestno skupino pa naj bi se postavil za kandidata dr. Costa (smeh), ker se bodo tudi gorenjska mesta zanj izrekla. Došlo je še mnogo drugih pisem od raznih krajev Notranjskega, ki so se ali za dr. Razlaga izrekla ali obljubila, po sklepih denašnjega volilnega shoda delati.

Predsednik da zdaj na glasovanje predlog, da se naj g. dr. Razlag postavi za kandidata v notranjski kmetijski volilni skupini. Predlog je bil sprejet z 48 glasovi; za kandidaturo grofa Hohenwarta, za katero se je potem glasovalo; vzdignilo se je 12 volilcev, med temi vsi duhovniki.

Ko predsednik naznanja, da je g. dr. J. Razlag sprejet za kandidata, zadone slava in živio-klici po dvorani.

Druga točka dnevnega reda je bilo postavljenje kandidata za mestno volilno skupino notranjsko in gorenjsko.

G. notar Veseljak iz Postojne predlaga, da se denašnji zbor ne spušča v razpravo te točke, ker gorenjska mesta nijso zastopana in tudi notranjska mesta in trgi

ne po tolikih zastopnikih, da bi zbor lahko sklepal.

Ta predlog je bil sprejet.

Predsednik vpraša, ali še kdo želi govoriti.

G. Krašovec. Postavili smo kandidata, a dobro in potrebno je, da izrečemo mnenje tudi o programu, po katerem želimo, da bi delali slovenski poslanci. Slovenci imamo svoj narodni program; v novejšem času pa se nam hoče vsiliti nekak „državno-pravni“ program. Tega programa mi Slovenci ne bomo sprejeli. Reakcije mi ne podpiramo. (Nikdar!) Zato priporočujem sledečo resolucijo. Govornik bere resolucijo, katero smo že v poslednjem listu natisnili.

G. župnik Mlakar se ne vjema s tem programom, ker je „vera“ iz njega izbrisana.

G. Rihard Dolenc temu izreku ne more pritrditi. Narodni program je bil sprejet tudi od narodne večine kranjskega deželnega zbora in ta je gotovo katoliška.

Ker se nikdo več k besedi ne oglasi, da predsednik glasovati in je bila resolucija z vsemi glasovi proti dvema sprejeta.

G. dr. Rojic iz Vipave izreče željo, da se osnovalni odbor obrne do g. dr. Razlaga ter mu naznanja resolucijo. Predsednik sklone sejo, ki se je vseskozi vršila v lepem redu.

Kako je z našim ljudskim šolstvom?

(Konec.)

Če premišljamo, koliko otrok hodi v šolo v posameznih šolskih okrajih na Slovenskem, se nam pokaže tele številke:

V Celji črez 98% (bravo!), v Ljubljani od 91—96%, v Mariboru od 61—70%, v Trstu in Gorici od 52—60%.

Na Kranjskem imajo razmerno največ šolarjev v postonjskem, kočevskem i radolskem okraju (71—75%), v logatskem, litijskem i kamniškem okraju od 100 za šolo godnih hodi 61—70% otrok res v šolo; v krškem, črnomeljskem, kranjskem okraju 51—60%; v ljubljanskem in novomeškem pa samo 41—49%.

Na Goriškem hodi največ otrok v šolo na Krasu, (v sežanskem okraju) namreč 51—60%; v gradiškem okraju 41—49%; v goriškem i tolminskem pa samo 21—40%. Pozor tedaj domoljubi!

V tržaški okolici hodi 51—60% otrok v

šolo; v Istriji pa: v rovinjskem okraju 51—60%; v poreškem 41—49%; v koperskem i volovskem 31—40% in v pazenskem samo 11—20%. Iz teh števil se vidi, da so na celim Primorskem v rovinjskem, sežanskem in tržaškem šolskem okraju za šolo najbolj vneti in pa da je šolstvo v goriškem, tolminskem, koperskem, volovskem in pazenskem okraju najhuje zanemarjeno.

IV. Še nekoliko zanimivih števil ob učencih, učenkah, njih narodnosti, potem o šolskih poslopih in učnih pripomočkih na Goriškem in v tržaškem šolskem okraju.

L. 1871. je v javne ljudske šole hodilo:

ŠOLSKI OKRAJ.	Slovenci		Italijani		Nemci	
	Dečki	Deklice	Dečki	Deklice	Dečki	Deklice
Trst z okolico	5352	3667	1286	980	3902	2591
Gorica mesto	789	669	224	23	562	641
Goriška okolica	2073	1675	2073	1674		
Gradišče	2861	1707	241	189	2619	1518
Sežana	1302	1154	1302	1154		
Tolmin	1095	1005	1094	1005		
Skupaj	8120	6210	4934	4045	3181	2159

Šolskih poslopij je na Goriškem 47 najetih, 21 brezplačno prepuščenih, 56 v istini za šolo zidanih, med temi jih je 84 v dobrem, 40 v slabem stanju; šolsko pohištvo je v 58 šolah povoljno, 69 nepovoljno; učnih pripomočkov ima samo 21 šol toliko, kolikor jih potrebuje, vse ostale šole so v tem oziru siromašne ali popolnem zapuščene.

V. Ker mi je spis pod peresom že tako predolg zrastel, podam končno ob kratkem še nekoliko zanimivih opomb samo o šolah na Goriškem*)

a) Na Goriškem nemamo samo nobene meščanske šole, ampak tudi nobenega učitelja, ki bi bil za meščanske šole (bürger-schule) izprašan.

b) Kmetijstvo se je učilo v 5. šolah (3 v sež. okr.) sadjereja samo v 9. (7 v sež. okr.!), bučeloreja v 2., sviloreja v 4. šolah sežanskega okraja. Vrli Kraševci so tudi v tej zadevi pred vsemi drugimi Goričani; goriški i gradiški okraj sta gledé teh šol popolnem zanemarjena. Sram nas bodi! — Napredovalnih kmetijskih šol nemamo na Goriškem nič, obrtnijskih nič! Sram nas bodi!

*) Vse velja za l. 1871. in pa za javne ljudske šole.

tala pa nij družega, nego „la bibliothèque bleue“, pa „posnemanje Jezusa Kristusa“, knjige, ki so jej bile vedno nove, naj jih je še tolikrat brala. Ta izpoved jej bode pri vas, gospá, delala morebiti krivico, ker imate veliko znanost in ste dokaj čitali, ter vam ženske, ki ne čitajo, nijso po okusu. A zagotavljam vas, da je imela dosta duhá, akopram se jej to nij videlo. Bila je iznajdljiva; z milobo in živahnostjo svojih sočutij prodirala je v tajna hrepenenja vseh, ki so bili okolo nje. Meni se zdi, da take vrste duh ženski zadostuje, osobito, če je zraven tega še lepa, kakor solnce. Odkritosrčnost jej je bila čudovita; njena duša, prosta kakor vrba, nij poznalo hlinjenja. Izdaval se je za to, kar je bila, a hvalila se zaradi tega nij, kajti mislila je, da je ves svet tak, kakor ona. Včasih se je dala še celo prevariti; a saj sem slišal, da se take ženske ne smejo ljubiti, ki se ne dajo nikdar prevariti.

Edina njena napaka je bila tista kreo-

linska lenoba; pri njej se je nahajala v prav velikej množici. Gotovo boste vzdihnili, ako vam povem, da jej je stalo truda, vstati pred póludnem, in da jej je razen pletkanja vsako ročno ali duševno delo zbegalo potrpežljivost. Najmanjši sprehod jej je bil uže teško delo. A graje vredni so le dolgočasni lenuhi; gospa Mauserre-ova pa se nij nikdar dolgočasila; sedela je čestokrat po celi dve uri kakor klopčič v kotu kakega divana, s hladilnikom v roci, govoré li ne, to jej je bilo bilo vse eno — zaljubljena je bila pa kar do cela v svojo nemarnost, ki jej je pripuščala, da se je smela pečati s svojimi mislimi. Saj je bila srečna, da je živela, in da je imela soproga, ki jo je nad vse ljubil.

Neki dan je plavalo peresce, ki je grlici ušlo iz peroti, sem ter tje po zraku, podeno od pomladanskih sapic. Neka féja je imela prečudno domišljijo, narediti iz tega peresa žensko; ta ženska je bila gospa Mauserre-ova. Ohranila je mehko in milobo onega

peresa ter se dala metati sem ter tje od življenja, kakor prej od sapic. Dostaviti imam, da je včasih njena izborna dobrost trijumfirala nad lenobo; ako je hotela služiti ali pomagati, imela je neznanske moči; niti besedij, niti korakov jej nij bilo mari. Za nesrečneže je delala do utrujenosti. Videl sem jo v Florenci dvakrat en dan sopeti v podstrešno sobo tako zvanega slepca, ki je bil nad vse hudoben; znal si je pridobiti njeno blagoklonjenost, akopram sem jej jaz dokazoval, da bolje vidi, nego ona. Videla se je v teh strastnih napadih ljubavi do bližnjega neka potreba; videlo se je, kakor da bi hotela reči tistim osobam, ki jim je pomagala: Vi mi nijste dolžni biti hvaležni; ne veste-li, da sem i jaz velike milosti potrebna? Nadejam se, da sem vse to v sliki nekoliko zadel.

Gospod in gospa Mauserre sta hotela, da bi ostal pri njima, a nij mi bilo moči. Zavezal sem se, da ju bom vsako leto enkrat obiskal; pa sem tudi izpolnil to obljubo.

e) Nemški jezik se je učil v Gorici v 5., v gradiškem okraji v 3., v tolminskem v 6. (!) šolah.

d) V Gorici je 5 italijanskih in 1 (reci ena) slovenska šola; v gradiškem okraji je 6 slovenskih šol.

e) Med definitivno nameščeni učitelji je 58 posvetnih, 40 duhovnov, nadučiteljev je 5 posvetnih, direktorji so 3, med temi 2 duhovna.

f) Definitivno nameščenih učiteljic ima Gorica 4 (nune), gradiški okraj 10; podučiteljic je v Gorici 6, v grad. okraji 6, v tolminskem 1. V tem oziru so tedaj slovenski okraji sramotno zanemarjeni.

g) Vsi učitelji in vse učiteljice so potegnili plače z dokladami vred 34254 gl.

h) Privatnih šol s pravom javnosti je: v Gorici 1; brez pravice javnosti jih je 10, v eni se je učil tudi slovenski jezik.

k) Četverorazredne javne šole za dečke so 4, 3 v Gorici, 1 v Gradišči; v Gorici je tudi 1 šola s petimi in 1 šestimi razredi za deklice.

l) V Gorici nemamo nobene šole za slovenske deklice niti javne, niti privatne. Ne vem, kaj je večje: krivica, ki se nam s tem godi, ali sramota, ki jo molče požiramo. Slovenski jezik za deklice, tudi če so Slovenke, nij potreben, torej se ga ne uče.

m) V premeri pride na Goriškem na 1 šolo 87,5 otrok, na enega učitelja pa 68,3.

Te date sem, še enkrat rečem, le po vrhu posnel iz preznamenite uradne knjige, katero iz vsega srca priporočam vsakemu, kdor se za naše šolstvo kaj briga. „Številke govore“, pravi sploh znana fraza, kateri bi jaz samo to še pristavil, da njih glas o goriškem šolstvu (izvzemši sežanski okraj,) človeku nič kaj prijetno na ušesa ne doni.

Paulus.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 15. julija.

O cislejtanskem **ministerstvu** piše dunajska „Sonn- und Montags-Ztg.“: „Celo v ustavovernih krogih ne dvomijo več, da hoče ministerstvo Auerspergovo političen testament delati. Decembristično novinarstvo prosi ministerstvo, naj se vrne na potu v Rim, a ministerstvo ne more, gnano je od moči, kateri vstavljati se ne more... V višjih krogih veje klerikalen veter in misel o prehodnem ministerstvu se vedno bolj diskutira.

Našel sem ju drugo spomlad veselo-zavzeto zaradi rojstva ljubeznjive hčerke, ki je obetala, da bo tako lepa, kakor mati. A ipak je bila radost gospoda Mauserre-a mešana z nekako melanholijo; kruta mu je bila misel, da mu postava zabranjuje pripoznati kot svoje to dete. — Koncem taistega leta napadejo gospo Mauserre-ovo črne koze, bolezen, ki jej je žugala s smrtjo. Soprug je bil v smrtnih skrbéh. Videl sem jo, ko je okrevala. Bolezen jej je bila milostna; pustila jo je še vedno biti najlepša ženska cele Evrope. Ipak je njeno obličje, poprej podobno lilijam in vrtnicam, izgubilo neprimerljivi svit, to edino cvetko lepote, ki je bila v stanu opravičiti vsako budalost, ki jo je vdihnula. Ne vem, kaj je gospod Mauserre o tem mislil; hotel mi je vsakako čitati v dnu molčljivih očij.

(Dalje prih.)

O **volilnem gibanju** piše dunajski dopisnik v „Allg. Ztg.“, da se v odločilnih krogih niso še dogovorili kedar se imajo volitve razpisati. Najbrž se utegnejo razpisati še le v jesen, in sicer iz obzira na kmete, kateri bi se po leti menj udeležili volitev. — Dozdaj nemška vlada v Avstriji pač nij nikjer kazala obzirov do kmetskega ljudstva. Da se volitve odtežajo, uzrok temu je menda iskati edino v tem, da se vlada boji svojega pobitja, ker tla niso pripravljena za njo.

Vnanje države.

Ruski listi hudo kritizirajo spomenico, s katero je knez Bismark izročil nemškemu državnemu zboru vladni načrt zaradi preustvarjenja nemškega brodogoja. „Ruski Mir“ pravi, da hoče Bismark napraviti (iz baltiškega morja) nemško jezero. Za to treba, da se vse severne vlade združeno močjo ustavijo njegovim nakanam. — Naivnemu zahtevanju nekaterih angleških listov, da naj Rusi čez nekaj mesecev zopet zapuste Kivo, odgovarjajo sedaj „Birž. Vedomosti“: „Rusiji nij treba angleškega dovoljenja, da si Kivo prisvoji. Za vzetje Kive je tekla Ruska kri, zato bode gledala Rusija na svoje interese, ne na angleške. Naj si Angleži le zapomnijo, da Rusi niso Perzijani“. Iz tega je razvidno, da se Rusi angleškega kričanja malo boje.

Francoska vlada je zatrla republikanski list „La France Republicaine“ v Lionu. List „Le Progress“ je pa suspendiran za dva meseca. Vse trgovinske zbornice so se izrekle proti davku na tkanine, katerega namerava novi finančni minister Magne vpe-ljati, ter pravijo, da bo uničil francosko obrtnijo. — Sodnija za okraj Seine je obsodila ministra Laboullierija z nekaterimi drugimi monarhisti narodne skupščine, ker so kot upravni odborniki banke trgovinske in obrtnijske ta institut ruinirali, da morajo povrniti akcijonarjem škodo.

Švicarski zvezni svet je sklenil reformirati državno ustavo na podlagi politične in verske svobode po načrtu, katerega je potrdilo pred nekim časom 320.000 Švicarjev pri shodu pri Schaffhausenu. Reakcionarni listi na Francoskem se zaradi tega že groze nad Švico.

Nemški listi pišejo, da bo novi državni tajnik Balan nadomestoval Bismarka v pruskem ministerstvu v teh rečeh, ki zadevajo občevarje z vnanjimi državami, minister Delbrück pa v onih, ki zadevajo občevarje z drugimi nemškimi državami. Bismarku ostane le oskrbovanje vnanje politike nemškega cesarstva. Da pa ostane duša vsega kakor je do sedaj bil, je gotovo. — Ker se poznanjski nadškof Ledohovski upira izvrševanju novih cerkvenih postav, je pruska vlada definitivno odtegnila semenišču v Poznani državno pomoč. Isto tako je tudi s semeniščem v Fuldi. — Francoska vlada je izplačala Prusom te dni drugo četrtino pete milijarde. Prusi odidejo stoprv od 31. julija do 4. avgusta iz Francoskega; Verdun, Conflans in Etain pa obdrže če do 5. septembra. — Pruska vlada je Ruskinjam, ki so študirale do sedaj v Cirihi, zabranila pohod strasburškega vseučilišča.

Iz **Afganistana** prihaja važna novica, da je ondtni emir Šir Ali prosil Angleže, da mu dajo pomoči proti upornikom. Angleži so vsled tega poslali vojakov, da posedejo Herat, ki meji na ruska posestva na Atreku. Po tem takem so Angleži že mejaši z Rusi v Aziji. Mogoče da nekaj časa mirni, a prej ali pozneje utegnejo priti z Rusi v sukob. Kedo bo tu premagal, nij dvomljivo.

Dopisi.

Iz **tržaške okolice** 13. julija [Izv. dop.] Menda bodo vendar Rojančani spoznali hinavstvo, namare in poslanstvo njih oblaževalne trojice: Bonina — Trohe — Ferluge. — Spoznajte vendar enkrat Rojan-

čanje, da ta deteljšica nij drugega nego oro-dje mestne ultra-italijanske stranke, katera na vse kriplje dela, da bi okolico popolnem polasčila, kar se ji žalibog prehitro uistinja. Ne dajte se omamiti tem zvitim kljukcem kateri vam vedo tako lepo pridigovati o ljubezni, ki jo za vas gojijo. Vse je hinavstvo! — V potrjilo tega majhen dokaz: Iz gotovega vira sem izvedel, da bočeta ta dva učitelja s pomočjo nju komisarja Ferluge odpraviti iz šole podučevanje v kmetijstvu, kar je bilo in je menda še denes obligaten predmet, in to le iz ljubezni do Rojančanonov, kajti oni hočejo dokazati da Rojančanje niso kmetje, nego zgolj rokodelci in obrtniki, katerim poduka v kmetijstvu nij treba (!). In veste zakaj vse to? To bi jim imel biti povod med drugimi ravno tako pravičnimi uzroki, s katerimi mislijo neko prošnjo podpirati nameravajočo ločiti Rojansko šolo iz vrste kmetskih ljudskih slovenskih šol ter jo pridružiti v ono mestnih civilnih italijanskih in tako polagoma slovenski jezik popolnem izpodrinuti, ter s tem Rojančane oblažiti.

Rojančanje! kje je Vaš nekdanji pogum? zakaj se pustite tako slepariti od tiste sebične hinavske in brez značajne trojice?

Berite zgodovino, učiteljico narodov, in videli bode te kaj je narode vseh časov povzdignilo do najvišje stopinje omike in izobraženosti: kaj drugega nego ravno 1 poduk in gojenje materinskega jezika in 2. poduk in povzdiga kmetijstva v vseh svojih raznih panogah? — Evo! ravno to dvoje vam hočejo vaši prijatelji (?), ki za vas skrbje (?) ki vas ljubijo (?) — odvzeti; sami sodite saj imate možgane in obsodili bode te to lisičjo zalego. Zapomnite si zlata vredni nauk našega najmodrejšega učenika: „Iz njih del jih bode te spoznali“.

Torej ne dajte se dalje slepiti okoličani, terjajte svoje pravice, terjajte da se vaš jezik spoštuje ter v šolah lika, ne pa spodkopuje in zatira. Ne dajte se podkupiti, kakor Ferluga, kateri je zaradi obljubljenosti in potem podeljene mu komisarske službe svoj narod zatajil ter s tem narodnost mnogih Rojančanonov prodal. Če bode te še dalje tako nemarno gledali, kaj se z vašo narodnostjo počenja in se zanjo ne zmenili, v 10. letih je vaš jezik popolnem iz vaših šol izključen. Pozor prej ko bo prepozno!

Iz **Idrije** 13. jul. [Izv. dop.] Ker je Idrija z dopisi v „Slov. Narodu“ tako rekoč oživela, treba je, da se g. dopisnikom in „Sl. Narodu“ s tem zahvaljujemo, kajti kar je bilo dozdej pisano, nij bilo vse bob v steno, to je da se rudarjem niso njihove pravice tako teptale, kakor je bila volja tukajšnjih magnatov. Vzemimo na primer kako strogo je „oča“ zapovedal rudarske blagajnice nadzornikom, da se ne sme več nego 10 celih gold. izposoditi delavcu, kateri je oženjen in ima 10 najmanj 5 otrok, pošten, kateri je dozdej vse po pravici nazaj plačal, kar mu je bilo izposojenega. A zdaj je vse po starem, kajti naš „dobri oča“ se tudi da preobrniti, ako mu množica rudarjev za hrbtom stoji in ako kakošni dopis v „Slov. Narodu“ ljudi obudi, da so pripravi svoje stare pravice varovati. Zdej vidimo da so se njegove besede izpolnile, katere je on pred kakimi 4 leti kot ud tukajšnje idrijske čitalnice pri izletu na pristavi blizu Idrije govo-

ril: „Vse za dom itd.“ Končno pa pomislimo da za dežjam solnce sije in da bode vendar enkrat burja odnesla „dobrega očeta“ na kakšen kraj; kakor je nedavno gosp. Engelhardta, tukajšnjega nadlogarja, po katerem, kar je živega v Idriji, od manjšega do večjega žaluje in zdihuje, ker ga je na Koroško odneslo. Najbolj pa nas tolaži to v obupnosti in žalosti po Engelhardtu, ker vemo da ga v Idrijo nikdar več ne bode.

Več rudarjev.

Iz Metlike 13. julija [Izv. dopis.] (Vinska trta. Pasjidnevi.) Kjer toče nij bilo, trta precej obeta; ali tega nam ne daje kar nam je dala lani, ko smo o Margetinem rano črtno zobali, — letos je ravno kar ocvela. — To soboto večer zvabi tukajšnja začetniška godba posebno mnogo otrok na trg, kar pridirja dobro znana črna kuzlja okolje več psov in žalibože tudi krasno deklico. Ko je denes še eno živinče in baje pastarico ugrizla, jo je mestni logar ustrelil. Škoda, da se nij to posrečilo kordonskemu vojaku, ki jo je prebosti hotel pa je ne zadel ko je iz Hrvatskega po mostu domu divjala. Pazite županstva, delajte in oklicujte predno se nesreča ne zgodi. Ali je bila kuzlja stekla bom javil.

Iz Belgrada 9. jul. [Izv. dop.] Tudi mi Srbi želimo, da bi vi Slovani v Avstriji popustili zdaj po spremenjeni situaciji pasivno politiko in šli vsi zlasti Čehi v državni zbor terjat in delat. Eden tukajšnjih srbskih dnevnikov vam svetuje to ter pravi: „Česi i Slovenci protestovali su dosta često protivu sadašnjega avstrijskog ustava — a šta su time postigli? Novim izbornim zakonom sprečilo im se i produženje puta za protestovanje: ustavoverci su došli do svoje mete“. Tako mislijo i drugi.

Naš minister gradjevine je pozval vse, ki bi hoteli udeležiti se pri konkurenciji dobljenja koncesije za zidanje naše železnice. Še nekoliko nedelj in vse železniško vprašanje bode pri nas rešeno. Čuje se, da zaradi naše železnice pride v Belgrad slavni angleški bogatin vojvoda Southerland, t. j. tist, kateremu on dan „glavo odsekati“ je perzijski šah angleškemu princ-nasledniku svetoval, ker se mu je prebogat zdel, da bi smel poleg kralja biti.

Pri nas se je ječmen že požel. Letina bo še precej. Vinogradi so že ocveli in dobro obetajo. Sena je veliko.

Jungmanovo svečanost so tukaj bivaajoči Čehi sijajno praznovali v „velikoj pivari“. Udeležili so se tudi domačini Srbi.

Domače stvari.

— (Iz Kamnika), kjer je bila oni teden volitev v občinski zastop, nemamo še izvirnega poročila. Po dopisu, ki ga prinaša nemškutarski „bavbav“-list, sodimo, da slovenska narodna stranka nij zmagala. Ker oni nemškutarski dopis kamniškega dekana v nebo povzdiguje, menda ima ta duhovni gospod zaslugo za nemškutarje.

— (Najdene reči na Gorenjskem). Ko se je pretekli teden za Jurčevo hišo v Lescah kopalo, so ljudje našli več raznovrstnih kosov lepega mozaiknega dela; 400 let star kovan penaz; ostanek svilnate obleke in več človeških mrtvaških glav. — Naša

radovednost pričakuje, da bodo te reči komu v zgodovini posameznih krajev naše domovine izvedenemu ponudile povod, razodeti svoje misli, po katerih prekecijah bi bile zamogle — zlasti več človeških glav skupaj v zemljo priti, kjer se vsled spomina človeškega nikoli nij nahajalo ljudsko pokopališče, dasiravno skupaj ležeče reči kažejo kakor na nekdanje rakve. — V ta namen prosimo, da slavno uredništvo to najdšino v svojem listu objaviti blagovoli.

K.

Poslano.

Iz laškega trga na slov. Štajerskem 13. julija: V št. 159 „Sl. N.“ donša od tod dopis, v katerem pravi o shodu kakih trideset duhovnikov, ki so se pri tukajšnjem g. nadžupniku „brž ko ne samo v smislu tako imenovane „rechtspartei“ za prihodnje volitve posvetovati. Duhovniki so se res zbrali 19. t. m. pri g. nadžupniku, kot dekanu, pa samo zastran duhovnih konferencij — kakor je to že dalje časa po dekanijah v celi škofiji vsako leto navada in od škofijstva zapovedano. Predmet takih konferencij so vprašanja zastran dušoskrbja v nebitvenih rečeh, — da se tudi v tistih po medsobnem dogovoru v duhu časa in po terjatvah sv. cerkve složno povsod postopa. Bili so pri tej skupščini navzoči duhovniki tudi drugih dekanij, ker in kakor to terja škofijski ukaz. Bili so tudi odlični, tukaj v toplicah bivaajoči duhovniki celó iz drugih biskupij — ali ne k shodu, — temuč h kosilu — povabljeni.

Poslano.

Iz novomeške okolice.

V št. 26. „Novic“ od 25. junija t. l. prijavljajo neki govor, katerega bi bil jaz pri obedu v Krškem govoril. Izjavljam tukaj da je ta v „Novicah“ tiskani govor od konca do kraja izmišljen in da jaz nisem nigdar take bedaste reklame za g. dr. Bleiweisa za g. dr. Costa in za g. Šolmajerja delal.

Reči pa moram, da morata dr. Bleiweis in dr. Costa s svojo politiko že jako na konci biti, ako se takih podlih in ostrojnih pripomočkov poslužujeta, za se in za Costovega svaka v „Novicah“ reklame delati. — Res je, da sem volil gospoda barona Abfalterna v cenilno komisijo, pa ne gosp. Šolmajerja, kar sta med drugimi tudi gospod fajmošter Pintar in gospod Jugovic storila. Volili smo zavoljo tega barona Abfalterna, ker je on žveden v tem poslu in ker je sam velik posestnik, med tem ko je bil Costov gosp. svak zavoljo svoje nesposobnosti iz službe izpuščen in je bil takrat brez vsakega posla in torej v resnici vsakršnega kruhka strašno potreben. Deželni zbor pa nij za to, da bi nesposobne, akoravno

kruhka potrebne svake ino sinove naših prvakov preskrbljeval, za to so si prvaki banko „Slovenijo“ ustanovili, kjer v opravični svet in v ravnateljstvo svojo žlahto potiskajo.

V Krškem sem bil iz tistih namenov pri obedu, kakor sem bil na priliko pred 3 tedni pri našem gospod fajmoštru, namreč zavoljo zabave, ker sem bil tje povabljen. Dozdaj še nemam nobenega geroba, da bi ga vprašal, kam da naj grem; napredujem pa z duhom časa in zlagam se z geslom, s katerim se mora dandenes vsak pošten človek skladati: vse za svobodo, za omiko in za domovino!

Jože Zagorc, deželni poslanec in posestnik iz Št. Jarneja.

Za ubogo uradniško siroto,

ki v št. 154 in 156 „Slov. Naroda“ za podporo prosi, so dalje darovali:

Gospa Julie Pfeifer v Gleichenbergu	1 gld. 60 kr.
Gospod Adalbert Peterlin, v Klosterneuburgu	1 „ — „
	2 gld. 60 kr.
Prenesek iz št. 160 „Sl. Nar.“	7 „ — „
Skupaj	9 gld. 60 kr.

kateri so se na dotično mesto odposlali.

Administracija „Slov. Naroda“.

Opomenica.

Konkurzi: Mesto gozdarskega nadzornika pri dež. vladi v Ljubljani, 800 gl., do 10. avg. — Pri okrajni sodnji v Vel. Laščah mesto kancelista, do 22. avg. — Pri generalnem poveljništvu v Zagrebu več mest inženirskih asistentov, 600—800 gl. in 150 gl. za stanovanje, do 15. avg. — Pri dež. sodnji v Trstu mesto sodniškega adjunkta v 14. dneh. — Na mestnih mariborskih šolah dve mesti podučiteljev, do 15. avg. — Na mestni dekliški šoli v Mariboru, služba obrtnijske učiteljice, 300 gl., do 15. avg.

Tuji.

14. julija.

Evropa: Schönberg z gospo iz Trsta. — Koler iz Solnograda. — Stefan iz Dunaja. — **Pri Elefantu:** Sigmund, Hermel iz Trsta. — Čapek, Reiher, Svare iz Dunaja. — Šranz iz Ljubna. — Sorman iz Gorenjskega. — Haf iz Hudevasi. — Šel iz Vipave. — Urbančič iz Stermol. — Fabijani iz Loke. — Tagnamento iz Benetk. — **Pri Malléi:** Norm z gospo iz Monakovega. — Rosler iz Ustja. — **Pri Zamoreci:** Košmer iz Novega mesta. — Šalk iz Zgornje Polskave.

Dunajska borska 15. julija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	68 gld. — kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73 „ — „
1860 drž. posojilo	102 „ — „
Akcije narodne banke	982 „ — „
Kreditne akcije	227 „ — „
London	111 „ 25 „
Napol.	5 „ 90 „
C. k. cekini	— „ — „
Srebro	109 „ — „

Pojasnilo.

Že večkrat se je primerilo, da na Dolenjskem krčmarji pod imenom „Vrhniško-pelzenjsko pivo“ celó drugo pivo točijo.

To nam daje povod, odločno izreči, da, izjemši gospo *Marijo Tomšič v Zatičini*, po vsem Dolenjskem nikdor našega piva nema in bi ga zdaj tudi ne dobil, tudi v tem slučaju ne, če bi ga kateri teh gospodov gostilničarjev zahteval, ker smo pogodbe za pošiljatev že sklenili, vsled katerih nam nij mogoče, novim odjemnikom postreči.

Vrhnika, 15. julija 1873.

(184)

Prva češka pelzenjska pivovarnica
Alfreda Hartmana na Vrhniki.